

10-iyul,
chorshanba

29

(240)

HUSQUS

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan

Iyul

D	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
Ch	3	10	17	24	31
P	4	11	18	25	
J	5	12	19	26	
Sh	6	13	20	27	
Y	7	14	21	28	

2002

● ХАМКОРЛИК

ХИТОЙ ОЛИЙ ХАЛҚ ПРОКУРАТУРАСИ
ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТАШРИФИ

Шу йилнинг 29 июль - 2 июль кунлари Хитой Халқ Республикаси Олий халқ прокуратураси Бош прокурори ўринбосари Чжан Цюн бошчилигидаги делегация аъзолари мамлакатимизда расмий ташриф билан меҳмон бўлдилар.

Маълумки, Ўзбекистон Буюк ипак йўлининг муҳим бўғинида жойлашгани учун халқимизнинг Хитой халқи билан иқтисодий-сиёсий ва маданий алоқалари қадим-қадим замонларга бориб тақалади. Республикаимиз мустақилликка эришгач, Хитой Халқ Республикаси билан ўрнатилган ўзаро манфаатли алоқалар доираси ҳар томонлама кенгайди. Чунончи, икки мамлакатнинг ҳуқуқ-тартибот органлари, жумладан прокуратуралари ўртасидаги ҳамкорлик ҳам тобора ривожланиб бормоқда.

Ушбу алоқаларнинг ривожланишида эса бундан икки йил олдин Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Қодиров бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси прокуратураси делегациясининг Хитой

Халқ Республикасига қилган расмий ташрифи чоғида Ўзбекистон Бош прокурори билан ХХР Олий халқ прокуратураси Бош прокурори ўртасида имзоланган ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги битим муҳим рол ўйнамоқда. ХХР Олий халқ прокуратураси делегациясининг мамлакатимизга қилган ушбу ташрифини ҳам битимда кўзда тутилган ҳамкорлик алоқаларининг амалдаги исботи сифатида баҳолаш мумкин.

ХХР Олий халқ прокуратураси делегациясининг Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида қабул қилиниши меҳмонлар ташрифидан кўзда тутилган мақсаднинг асосий қисми бўлди дейиш мумкин. Республика Бош прокурори Р.Қодиров хитойлик меҳмон-

ларни мамлакатимиз прокуратура органларининг давлатимиз ҳаётида тутган ўрни, тузилиши, вазифалари ва фаолияти билан яқиндан таништирди. Меҳмонларда айниқса, республикаимиз суд-ҳуқуқ тизимида олиб борилаётган ислохотлар, жиноий жазоларни либераллаштириш борасида амалга оширилаётган тадбирлар катта қизиқиш уйғотди. Делегация аъзолари бу борада Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотларга юқори баҳо беришди.

Учрашув давомида бутун дунё учун катта хавфга айланган халқаро терроризм ва диний экстремизмга қарши кураш йўлида амалга оширилаётган ишлар ҳусусида ҳам сўз юритилди ҳамда бу борада республикаимиз прокуратура органлари тўплаган тажрибалар ўртоқлашилди.

Шунингдек, терроризм ва диний экстремизмга қарши курашда ҳар икки давлат прокуратуралари ўртасидаги ҳамкорликни янада кенгайтириш истикболлари ҳақида ҳам фикрлашиб олинди.

Хитойлик меҳмонларда «Прокуратура тўғрисида»ги Қонун янги таҳрирда қабул қилингандан кейин тизимда рўй берган ўзгаришлар катта таассурот қолдирди. Меҳмонларга Бош прокуратураси ходимларининг иш жараёнлари билан яқиндан танишиш имконияти яратилди. Меҳмонлар Бош прокуратура қошидаги Спорт-соғломлаштириш мажмуида бўлишди.

Делегация аъзолари шундан сўнг мамлакатимизнинг қонун чиқарувчи органи — Олий Мажлисга ташриф буюришиб, парламент фаолияти билан ҳам танишдилар.

Ташриф дастури доирасида хитойлик меҳмонлар пойтахтимизнинг ҳамда қадимий ва ҳақиқатан навқирон Самарқанд ва Хива шаҳарларининг диққатга сазовор жойларини томоша қилдилар.

Суратда: Республика Бош прокуратурасидаги учрашув пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат

Чоршанбадан
Чоршанбагача

4 июль

«Матбуот ва ахборот соҳасида бошқарувни такомиллаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони матбуотда эълон қилинди.

Олий Мажлисининг Оила ва аёллар муаммолари комиссиясида «Нихон, қариндошлик ва ирсий алоқалар муаммолари» мавзусида илмий-амалий конференция бўлиб ўтди.

5 июль

Миллий матбуот марказида мамлакатимиз ва хорижий ахборот воситалари ходимларининг республика таълим ва соғлиқни сақлаш тизими мутасаддилари билан учрашуви бўлиб ўтди.

6 июль

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Германиянинг федерал иқтисодиёт ва технология вазирлиги давлат котиби Аксел Герлахни қабул қилди. Оқсаройдаги суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Шу куни Президент Ислам Каримов Россия Федерацияси ҳукумати раисининг ўринбосари Виктор Христенкони ҳам қабул қилди. Учрашувда Ўзбекистон — Россия муносабатларига оид ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашилди.

«ҲУҚУҚ»

13 март 2002 йил, 12-сон

Фельетон Сурхондарё вилоят «Машина-трактор паркларини бирлашмаси» ОАЖ раиси Х.Жўракулов ва Музработ туман «Машина-трактор парк» АЖ раиси Э.Жумаевлар иштирокида ўрганиб чиқилди.

Аниқланишича, вилоят «МТП бирлашмаси» собик раиси Т.Отмуродовнинг комбайнчиларни моддий рағбатлантириш ҳақидаги 2001 йил 24 май кунги 61-буйруғи «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонунга зид равишда чиқарилган. Мазкур қонуннинг 65-моддаси 1-қисми 17-банди, 82-моддаси 1-қисми 17-банди талабларига қўра, мол-мулк сотиб олиш ва уни тасарруфдан чиқариш билан боғлиқ ириқ битимлар тузиш учун жамият қўзғатув кенгашининг қарори чиқарилиб, акциядорларнинг умумий йиғилиши чакирлиши ва уларнинг розилиги олиниши лозим эди.

Т.Отмуродовнинг буйруғи асосис равишда чиқарилганлиги учун Музработ тумани «Машина-трактор парк»нинг «Кейс» комбайни оператори Б.Фармоновга муқофотга «Тико» энгил машинасини олиб бериш имконияти йўқ.

Вилоят «МТП бирлашмаси» раиси Т.Отмуродов иш фаолиятида ноқонуний ҳужжатлар қабул қилганлиги, ҳато ва камчиликларга йўл қўйганлиги учун вазифасидан озод қилинган. «МТП бирлашмаси»нинг ҳозирги раиси Х.Жўракулов келгусида шундай хатоларга йўл қўймаслик хусусида огоҳлантирилди.

Ш.ОРИПОВ,
Сурхондарё вилоят Қишлоқ ва сув ҳўжалиги бошқармаси бошлигининг биринчи ўринбосари

ТАХРИРИЯТДАН

Юқорида ўқиганингиз «Ҳўин» фельетони бўйича мутасадди идоралардан олинган иккинчи расмий жавобимиздир. Аввалгиси Сурхондарё вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари Ф.Бойзоқов имзоси билан олинган бўлиб, газетамизнинг 2002 йил 15 май кунги сонида эълон қилинган эди.

Майли, ҳар иккала жавобдаги «Т.Отмуродовнинг комбайнчиларни моддий рағбатлантириш ҳақидаги буйруғи қонунга зид равишда чиқарилганлиги туфайли Б.Фармоновга муқофотга «Тико» энгил машинасини беришнинг имкони йўқ» деган вазм келиши мумкин. Бироқ масъул лавозимда ишлаётган Т.Отмуродов мазкур қарорни чиқараётганда нега қонунга риоя қилмаган? Ўзи билмас, қорхона юристи (агар у бўлса) билан маслаҳатлашиши лозим эди-ку. Яна бир эътирозга лойиқ ҳолат шунки, вилоят Қишлоқ ва сув ҳўжалиги бошқармаси бошлиғи жаноб С.Жўраев қўлини банд қўлганча, автоулов қалитини анжуман иштирокчиларига қўз-қўз қилган. Б.Фармоновни маҳкам бағрига босиб табриклаб, қалитини унинг қўлига тутқаётганда ноқонуний ишга бош қўшаётганини билганимиз? С.Жўраевнинг қўлидан қалитни олар экан, Б.Фармоновнинг ҳаёлидан не ўйлар кечгани бизга қоронғу. Аммо машинани бераётганлар бу шунчаки бир Ҳўин, қўзбўзмачилик эканлигини, «Тико» комбайнчига ҳеч қачон nasib қилмаслигини суд ҳал қилишди. Қўзбўзмачилик ўқувчиларнинг тасаввурига сиғмас-да, Сурхондарёда шундай воқеа рўй берган.

Ирки, жинси, динидан қатъи назар, мамлакатимизда инсон шаъни мўқаддас саналади. Б.Фармоновга эса жамоатчилик иштирокида «Тико» «тақдим қилиниб», сўнгра тортиб олиниб, улкан маънавий зарар етказилган, шаъни топтalgan. Меҳнатда ўзини кўрсатган оддий комбайнчига муқофотга «Тико» берилганлиги ҳақида туман ёки вилоятгагина эмас, телевидение орқали бутун мамлакатга овоза қилинганлигини ҳисобга олсак, жабрдийдага етказилган маънавий зарар суммаси «Тико»нинг суммасидан ҳам ошиб кетганлиги аён бўлади. Сурхондарё вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари Ф.Бойзоқовнинг жавобида «Фўқаро Б.Фармоновга етказилган маънавий зарарни ундирish ҳақида фўқаролик ишлари бўйича судга даъво аризаси билан мурожаат қилишга ҳақли эканлиги тўшунтирилди», дейилган эди. Дарҳақиқат, маънавий зарарни қимматдан ва қай тарзда ундирish масаласини суд ҳал қилди.

Шў уринда айтиш жоизки, «Инсон ва қонун» гезатасининг шу йил 18 июнь кунги сонида журналист Ислам Ҳамроевнинг «Тико»ни қўрган борми?» сарлавҳали фельетони эълон қилинди. Унда ҳам Б.Фармоновнинг муқофотга «берилган», аслида берилмаган машина билан боғлиқ можаро бўйича бошидан кечирганлари ҳусусида сўз боради. Таҳминимизча, «Инсон ва қонун»даги ҳамкасбларимиз ҳам мутасадди идоралардан юқоридаги мазмунда жавоб олсалар керак...

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Ta'sischiilar:

O'zbekiston Respublikasi

Bosh prokuraturasi,

Toshkent shahar va

Toshkent viloyati

prokuraturalari,

«Qonun himoyasida» jurnali

Bosh muharrir:

Abdusoliq

ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Mels Naimov,

Dilshod Islomov

(Bosh muharrir o'rinbosari),

Jahongir Sharofboyev

(mas'ul kotib),

Lola Shomurodova,

Muxtor Shodmonov.

Gazeta Davlat matbuot qo'mitasida №0150 raqam bilan ro'yxatga olingan.
Nashr ko'rsatkichi - 231, 232.

Manzil: Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34.**Reklama va e'lonlar:**

133-82-34

E-mail: huquq@infonet.uz

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalarga qaytarilmaydi.

Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Gazetada bosilgan fakt va dalillar uchun muallif mas'ul.
Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «Huquq»dan olinganligi ko'rsatilishi shart.
Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teritiladi va sahifalandi.
«Huquq» original-maketi

Gazeta «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshqaruvchisi o'zbek usulida A-3 formatda chop etiladi.
Korxona manzili:
Toshkent shahri,
Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Buyurtma G - 3149

Nusxasi — 15.631

Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi

Nabvatchi muharrir:

H. NISHONOV

Nabvatchi: F. MAMASHARIPOV

Sotuvda erkin narxda

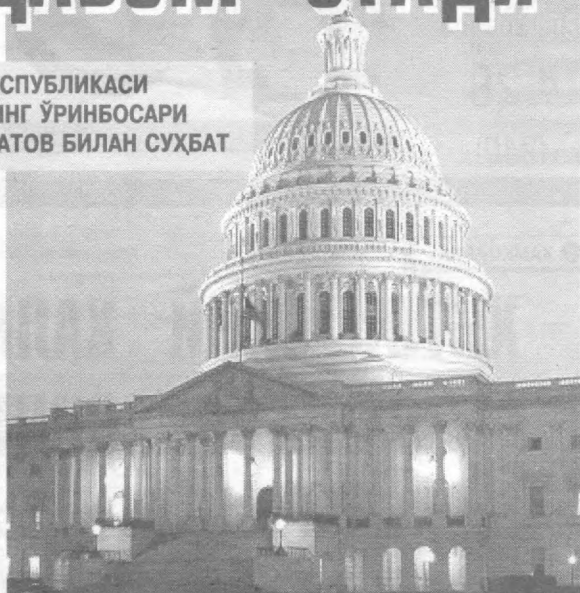
1 2 3 4 5 6 7 8

Bosmaxonaga topshirish vaqti 20.00

Bosmaxonaga topshirildi 20.00

ХАМКОРЛИК ДАВОМ ЭТАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ПРОКУРОРИНИНГ ЎРИНБОСАРИ АБДУХАЛИМ ХОЛМАХМАТОВ БИЛАН СУХБАТ

— Абдухалим Холмахматович, яқинда Сиз Америка Қўшма Штатларида ўтказилган терроризмга қарши кураш масалаларига бағишланган халқаро семинарда иштирок этиб келдингиз. Суҳбатимизни ушбу анжумандан олган таассуротларингиз билан ўртоқлашишдан бошласак.

— АҚШ Давлат департаментининг таклифига биноан шу йилнинг 3 – 7 июнь кунлари Вашингтон шаҳрида «Терроризмга қарши курашнинг ҳуқуқий тузилмасини яратиш» мавзусида халқаро семинар бўлиб ўтди. Ушбу тадбирда Ўзбекистон, Покистон, Қозғистон, Қирғизистон ва Тожикистон давлатлари делегациялари иштирок этишди.

Анжуманнинг биринчи кунинда ҳар бир давлат делегацияларининг халқаро жинойтчилик ва терроризмга қарши кураш борасида амалга ошираётган ишлари ҳусусидаги маърузалари тингланди. Шундан сўнг семинар иштирокчилари терроризмга қарши кураш стратегияси ва бу масалада Америка қонунчилигида оид бошқа бир қатор масалалари муҳокама қилдилар. АҚШ Давлат департаменти, божхона, солиқ хизмати, адлия, молия ва савдо вазирликлари вакиллари ҳақда олимлар, амалиётчи юристларнинг бу борадаги маърузалари иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди.

Мамлакатимиз делегацияси аъзолари ҳам терроризмга давлатимиз ва халқимизнинг мунсабатини билдирар экан, бу офат Ўзбекистонни ҳам четлаб ўтмаганлигини таъкидладилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов мустақиллигининг дастлабки йилларидаёқ террор хуружи халқаро тус олганлигини, у демократия ва инсон ҳуқуқларига зид эканлигини, бу офатга қарши жаҳон ҳамжамияти биргаликда курашиши лозимлигини халқаро анжуманларда такрор-такрор айтиб келганлиги, шунингдек терроризмни ботамом йўқ қилиш учун «Террорчиликка қарши кураш бўйича халқаро марказ» тузиш ҳақидаги таклифни биринчи бўлиб киритганлиги ҳақидаги маълумотлар семинар қатнашчиларининг эътиборини жалб этди.

Шу ўринда айтиб ўтиш лозимки, айнан Америкада содир этилган террорчилик ҳаракатларидан сўнг АҚШ бошчилигида халқаро терроризмга қарши кураш коалициясининг ташкил этилиши Президентимиз томонидан илгари суриб келинаётган халқаро марказ тузиш ҳақидаги таклиф амалга оширилганлигини исботлади.

Делегациямиз аъзолари мамлакатимизда терроризмга қарши кураш бўйича қонунчилик базаси яратилганлиги, улар асосида самарали ишлар қилинаётганлигини таъкидлаш билан бирга суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар ҳусусида ҳам тўхталиб ўтилди. Айниқса, республикамизда жиноий жазоларнинг либераллаштирилишига мўҳим эътибор қаратилаётганлиги анжуман қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди. Умуман олганда, семинар барча давлатлар делегациялари учун самарали бўлди ва келгусида идоралараро ҳуқуқий муносабатларни ривожлантиришга муносиб улуш қўшади, деб ўйлайман.

— **Ўтган йилнинг 11 сентябрида АҚШда содир этилган террористик актлардан сўнг ушбу мамлакатда миллий хавфсизлик чоралари кескин кучайтирилгани сир эмас. Айтинг-чи, терроризмдан муҳофазаланишнинг америкача тизими нималардан иборат экан?**

— АҚШда содир этилган 11 сентябрь воқеалари даҳшатли террористик акт сифатида тарихдан ўрин олди.

11 сентябрь воқеаларидан сўнг АҚШда

да Ватанпарварлик акти қабул қилиниб, унга кўра давлатнинг ички ва ташқи хавфсизлигини таъминлаш чоралари кучайтирилган. Мазкур ҳужжатга биноан давлат билан ҳусусий секторлар ўртасида терроризмга қарши кураш борасидаги муносабатлар ҳар томонлама ривожлантирилган. Ватанпарварлик акти АҚШнинг тегишли давлат идораларига террорчиларни моддий таъминлаб турувчи манбалар тўғрисида маълумот олиш учун ўз таъсирини ўтказиш имконини беради.

Айниқса, фуқаро авиацияси секторига хавфсизлигини таъминлаш чоралари жиддий кучайтирилган. Мазмунрий бинолар ва мўҳим аҳамиятга эга бўлган корхоналарда ҳам кириб-чиқиш устидан қаттиқ назорат ўрнатилган. Шунингдек, божхона хизмати фаолияти янада кучайтирилган. Бу ишларни амалга ошириш осонлик билан кечмайди. **Масалан, божхоначилар бир кунлик фаолиятлари давомида тахминан бир ярим миллионга яқин йўловчини, 2 мингдан ортиқ самолётни, 60 мингга яқин юк контейнерини, 300 мингдан ортиқ автомобилни, 65 мингга яқин АҚШга кириш тўғрисидаги маълумотларни текширадилар.**

11 сентябрь воқеалари «Миллат ва иммиграция тўғрисида»ги қонунга ҳам қатор ўзгаришлар ва қўшимчалар киритишга мажбур этган. Ушбу қонунга биноан кўзда тутилган ҳоллардан ташқари хорликларнинг АҚШга келиш учун виза олишлари таъқиқланади.

Ҳар қандай шахсга нисбатан қонунчилик ҳодимларида ёки Бош прокурорда, агар у бирон-бир террористик фаолиятга алоқадор бўлса ёки шундай мақсад билан Америкага таъриф буюрмоқчи ёки одам ўлдириш ёхуд бошқа оғир жиноят содир этиш мақсади билан ҳақида асослар мавжуд бўлса, АҚШга келишига йўл қўйилмайди. Бундай шахслар, шунингдек, АҚШда бўла туриб, ушбу қонун ёки бошқа қонун талабларини бузган шахслар Бош прокурорнинг буйруғи билан (агар Бош прокурор шахсни чиқариб юбориши Депортацион суд томонидан кўриб чиқиш зарурияти йўқ деб топса) чиқариб (депортация) юборилади.

Агар Бош прокурор шахсни чиқариб юбориши лозим топмаса, унда келгусида бу масалани кўриб чиқиш тартибини ёки ушбу ишни Депортацион судда эшитишни белгилайди.

— **Абдухалим Холмахматович, шу ўринда АҚШда мавжуд бўлган Депортацион суд фаолияти ҳақида ҳам батафсилроқ маълумот бериб ўтсангиз.**

— АҚШда мамлакат Бош судьяси томонидан 5 та округ судлари белгиланиб, уларга 5 та округ судьялари тайинланади ва улар депортацион суд тартибига кирди.

Депортация масаласи бўйича Бош прокурор депортацион судга ариза юборади.

Ишни судда судья яқка тартибда кўради. Суд жараёнида чиқариб юборилиши лозим бўлган шахсга ҳимоячи олиш имконияти яратилади ва унга гувоҳларни қачирши, қўшимча ҳужжатлар тақдим этиш ҳуқуқлари берилади.

Ишни кўриб чиқиш натижаларига кўра, судья агар шахсни террорчи ёки террорчилик ташкилотга аъзоси деб топса аризани қаноатлантириб, депортация қилиш ҳақида ордер эзиб беради ёки ордер эзиб беришни рад этади.

Бош прокурор депортацион суднинг шахсни депортация қилишни рад этиш ҳақидаги қарори устидан 20 кун мuddат ичида апелляция судга шикоят бериши мумкин.

Бош прокурор депортацион судга ариза юборганидан сўнг чет эл фуқаросини эҳтиёт чораси сифатида қамоққа олиши мумкин. Агар судья шахсни депортация қилиш мумкин эмас, деб топса, унда у қамоқдан озод этилади. Аммо апелляция давомида қамоқдан озод қилинмайди.

Депортация қилинаётган чет эллик шахс агар Бош прокурор эътироз билдирмаса ўзи танлаган мамлакатга чиқариб юборилиши мумкин. Аммо у қайси мамлакатга кетишини кўрсатмаса, Бош прокурор у чиқиб кетиши мумкин бўлган давлатни белгилайди. Агар ҳеч бир давлат уни қабул қилишни истамаसा Бош прокурор қамоқда сақлаб туриш мuddатини узайтириши мумкин. Лекин бу мuddат ҳам узоғи билан 6 ойгача давом (агар уни қамоқдан озод этиш АҚШ миллий хавфсизлигига хавф тўғрисида) этиши мумкин.

— **Маълумки, кейинги пайтларда қўлаб давлатлар терроризмга қарши кураш тўғрисида қонунлар қабул қилинганлиги бир неча йилдан ошган. АҚШда эса ушбу қонун қабул қилинганлигига бир неча йилдан ошган. Бу қонуннинг ибратли жиҳатлари ҳақида нималар дейиш мумкин?**

— «Терроризмга қарши курашиш ва ўлим жазосини жорий этиш ҳақида»ги қонун Қўшма Штатларда 1996 йил 24 апрелда амалга киритилган. Ушбу қонунга ҳам 11 сентябрь воқеаларидан сўнг тегишли қўшимчалар киритилган. Мазкур қонунга кўра, АҚШ томонидан террорчи давлатлар рўйхатига киритилган мамлакатларга оммавий қирғин қуроллари етказиб бераётган ёки уларни қўлаб-қувватлаётган давлатларга ёрдам кўрсатиш таъқиқланади.

Қонунга биноан АҚШ Давлат котиби Бош прокурор ва Молия вазирли билан маслаҳатлашгандан сўнг чет эл ташкилотини террористик фаолиятга алоқадор деб топши ваколатига эгадир.

Ушбу қонунга мувофиқ фуқаролик ва иммиграция тўғрисидаги қонунга тузатиш киритилиб, Давлат котиби томонидан террористик ташкилот вакили ёки иштирокчиси деб топилган чет эллик шахсларга виза беришни рад этиш кўзда тутилган. Шунингдек, ушбу қонунга кўра, террористик ташкилот вакиллари деб топилгани мумкин бўлган шахслар доираси янада кенгайтирилган.

АҚШ қонунчилигига биноан, террористик рўйхатга киритилган давлатлар

вакиллари билан молиявий муносабатлар ўрнатган мамлакатдаги жисмоний ва юридик шахслар учун жарима ёки мuddати 10 йилгача бўлган қамоқ жазоси бериш кўзда тутилган.

Бош прокурор терроризм билан бог-лик бўлган федерал жиноятлар терговидан асосий масъул шахс ҳисобланади.

Шунингдек, АҚШда прокурор федерал қонунчилики бузганлик учун қимми, қачон ва қайси ҳолларда таъқиб этиш лозимлигини белгилаш бўйича кенг ваколатларга эгадир. Прокурорлар президент томонидан лаозимга тайинланадилар ва озод этиладилар.

Қуйи прокурорлар эса Бош прокурор томонидан тасдиқланадиган формал принциплар асосида мустақил ҳаракат қиладилар. Прокурор хавф остида қолиши мумкин бўлган гувоҳни бошқа жойга қўчириш бўйича тавсия этишга розилик бериши мумкин. Бунда унга янги ҳужжатлар бериш, янги жойга қўчириш, молиявий ва ишга жойлаштириш бўйича ёрдам кўрсатилиши мумкин.

— **Халқаро жиноятчиликка қарши курашда мамлакатлараро ҳамкорлик, ҳусусан, ўзаро маълумотлар алмашиш мўҳим аҳамият касб этади. Бу борадаги тартиб-қоидалар АҚШда қандай йўлга қўйилган?**

— Халқаро ҳуқуқий ёрдам бошқа давлатнинг тегишли органларидан ёрдам сўраш ва олиш жараёнларини ўз ичига олади. Сўралаётган маълумотнинг харақатига қараб терговчилар ёки прокурорлар норасмий (идоралараро) каналлар бўйича алоқадан ёки расмий усуллардан фойдаланишлари мумкин. Норасмий сўровлар турли усуллар билан амалга оширилиши мумкин. Одатда бу идоралараро алоқа каналларидан фойдаланиб амалга оширилиши мумкин.

Норасмий ёрдамнинг яна бир тури — бу Интерполдир. Маълумки 170 дан ортиқ давлатлар Интерпол аъзосидир. Интерпол расмий сўров талаб этмасдан тезда жиноий ишлар терговчи бўйича керакли маълумотларни, далилларни олиш имконини беради. АҚШда Адлия вазирлиги қошида Интерполнинг Марказий миллий Бюроси мавжуд. Интерпол сўровлар бўйича ўзи суриштирув ўтказмайди, аммо ёрдам бўйича сўровни олишни мувофиқлаштиради.

Дарҳақиқат, бу йўналишда ҳуқуқий муносабатларни янада ривожлантириш халқаро жиноятчиликка қарши курашни кучайтиришда ўз самарасини беради.

Сухбатдош:

Дилшод ИСЛОМОВ

● ИСЛОХОТ

шунингдек ушбу соҳада хизмат
мавқеини суиистеъмол қилиш ҳо-
ларининг олдини олиш, судьяликка
номзодларни танлашда ва уларни
Президент тасдиғига қиритишда
қонунийликни таъминлаш, номзод-
ларнинг ҳуқуқий онги, маданияти,

Худойберди ЖУМАНИЗОВ
Урганч шаҳар прокурори

● ХУКУҚИЙ МАТБУОТИМИЗГА БИР НАЗАР

ГАЗЕТА ТАШАББУСКОРЛИКНИ ЎҚИРАДИ

XXI аср — ахборот асри, дея эътироф этилмоқда. Дарҳақиқат, ҳаётимизнинг ҳар бир куни улкан ўзгаришлар ва оламшумул янгиланишлар билан кечаётган бир пайтда озод эл кишиларида ана шу янгиланишлардан воқиф бўлиш истаги, демакки ахборотга бўлган эҳтиёж кучли. Мамлакатимизда ОАВ, хусусан, матбуот нашрлари сони ортиб бораётгани, уларнинг мазмун-моҳияти, қамрови жиҳатидан юксалаётгани ҳам ана шу эҳтиёжнинг мевасидир.

Наманган вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг «Диёнат» газетаси истиқлол шарофати билан ОАВга эътибор ортиган бир пайтда юзага келган. 1997 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган бу газета ўз олдида ҳуқуқий-демократик ва эркин фуқаролик жамияти барпо этилишига муносиб ҳисса қўшиш, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ҳамда манфаатларини ҳимоя қилиш, мамлакатимизда қонунчилик тизимида олиб борилаётган ислохотларни кенг оммага етказиш, аҳоли ўртасидаги ҳуқуқбузарликларга қарши кураш ва жиноятчиликнинг олдини олишни мақсад қилиб қўйган. Албатта, мақсадга эришиш ўз-ўзидан бўлмайди. У изланиш, интилиш ва ижодкорликни талаб қилади. Утган даврда таҳририят жамоаси ана шу фаилатларни муваффақиятли равишда амалга ошириб келмоқда. Бугунги келиб «Диёнат» муштарийлари газетадиги «Хуқуқий дарс» саҳифаси орқали қизиқтирган саволларга жавоб олишмоқда. Бундан ташқари газета «Қонунчилик ва ислохот», «Жиноят ва жазо», «Прокуратура ташаббуси билан» каби рухларда чоп этилаётган мақолалари билан тилга тушган. Прокуратура, суд-ҳуқуқ тизими ходимларининг мақолалари қонунчилик йўлида амалга оширилаётган ислохотларни, ҳар қандай кўринишдаги жиноятга жазонинг муқаррарлиги тушунчасини, инсон ҳаёти, унинг ҳақ-ҳуқуқлари ва манфаатлари ҳамда қонун ҳимоясида эканлигини тарғиб этибгина қолмай, юксак даражада тарбиявий таъсир кучини ҳам намойиш этади. Шунданми, «Диёнат» билан диллашишни, дардлашишни ният қилиб, ҳаётда ечимини топпайтган муаммоларини ҳал этиш, бузилган ҳақ-ҳуқуқларини тиклашда ёрдам беришларини сўраб, таҳририятга мактуб йўллаётган муштарийлар кўп. Мисол учун 2001 йилнинг олти ойи давомида таҳририятга 472 та хат келган бўлса, жорий йилнинг ўтган даврида бу кўрсаткич 780 тани ташкил этади. Шикоят ва аризаларнинг аксарият қисми қонун ҳимоячилари кўмаги билан ижобий ҳал этишга эришилмоқда.

«Матбуот — ҳаёт ойнаси», деган гап бор. Ҳақиқатдан ҳам, газета ҳаётини ҳаққоний акс эттириши, ҳақ билан ҳамнафас бўлиб, ўз саҳифаларида унинг орзу-умидларини, қувонч ва ташвишларини ёрқин ифода этиши лозим. Барча матбуот нашрлари қатори таҳририят жамоаси ҳам ҳақ билан ҳамнафас бўлиш баробарида фуқароларнинг

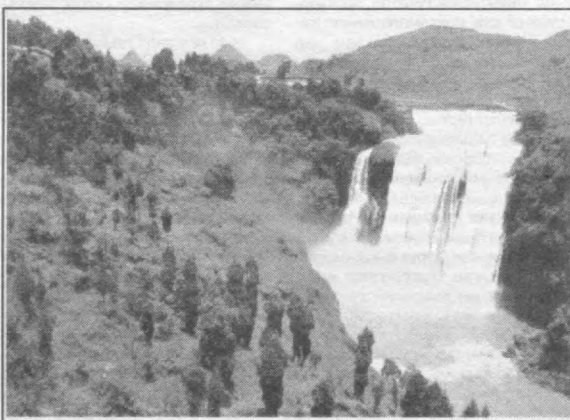
маънавиятини, ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, уларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, шунингдек, ҳуқуқий демократик жамият барпо этишга муносиб ҳисса қўшишдек заҳматли, ўз навбатида шарафли ишни зиммасига олган экан, бу йўлда ташаббус кўрсатиши, изланиши ва интилиши керак. Бунини улар яхши тушунишади. Янгиллик интилиб фаолият олиб бораётгани самараси ўлароқ, бундан қарийб икки йил аввал Наманган вилоят телерадиокомпаниясида «Диёнат» видеоанали ташкил этилди. Таҳририят ижодий жамоаси ташаббуси билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари иштирокида ўтказилаётган сўхбат ва учрашувлар, ҳуқуқий-тарбиявий мавзуда жойларда бўлиб ўтаётган тадбирларга оид лавҳалар, қолаверса, «Сўнгги пушаймон», «Орият» каби мавзуларда тайёрланаётган кўрсатувлар аҳоли ўртасида ҳуқуқий маърифатни юксалтириш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчилик ҳолатларининг олдини олишга хизмат қилиб келмоқда.

Ташаббус ҳақида гап кетар экан, 2002 йилнинг январь ойидан «Диёнат»нинг иловаси сифатида «Хуқуқ оламида» газетаси чоп этила бошланганини айтиб ўтмасак бўлмас. Жамоа ушбу газетани ташкил этар экан, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятини янада кенгроқ ёритиш билан бирга газеталарга қизиқарли, мулоҳаза ва мушоҳадага ўндовчи таъсирчан мақолалар тақдим этиб боришни мақсад қилган эди. Тинимсиз меҳнат самарасини беради, деганларича бор экан. «Хуқуқ оламида» ҳам дастлабки сонлариданоқ нафақат вилоятда, балки бутун республикада ўз ўқувчиларини топиб олди. 4 минг нусxada чиқа бошлаган газе-

танинг адади бугунги кунга келиб 15 минг нусхадан ортиди.

Бу билан ташаббускорлик йўлида одимлар тўхтаб қолмади. Таҳририят жамоаси ўтган йил аяқунда вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ўртасида спортни, айниқса, унинг оммавий тури бўлган футболни ривожлантириш ташаббуси билан чиқди. Бу ташаббус таъсисчилар томонидан қўллаб-қувватланди. Дастлабки мусобақа Ўзбекистон Конституциясининг 9 йиллиги шарафига газетанинг бош муассиси бўлган вилоят прокуратураси органлари терма жамоалари ўртасида ўтказилди. 2002 йилга келиб ташаббус янада кенг ёйилиб, «Диёнат» ва «Хуқуқ оламида» газеталари кубогни учун «Наврўз» байрами шарафига вилоятдаги барча ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари терма жамоалари ўртасида футбол бўйича биринчилик ўтказилди. Ҳар икки мусобақада ҳам голибларга таҳририят хисобидан рангли телевизор, видеомагнитофон, шунингдек, бошқа қимматбаҳо мулклар берилди. Бундай эзгу ташаббусни амалга ошириш учун, энг аввало таҳририят иқтисодий жиҳатдан қудратли бўлиш керак. Мана бир неча йилдирки, газета иқтисодий қийинчиликка дуч келгани йўқ. Аксинча, таҳририят замонавий ҳиҳозлар билан таъминланган. Қолаверса, «Диёнат» газетаси Тошкентдаги «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида 24 минг нусхадан чоп этилмоқда. Таҳририят ҳақида сўз айтиш фурсати келган экан, жамоа газетанинг бош муассиси — вилоят прокуратурасига, шунингдек, муассислар — вилоят ИИБ, жиноят ишлари бўйича вилоят суди, фуқаролик ишлари бўйича вилоят суди, вилоят ҳокимлигининг адлия бошқармаси, вилоят божхона бошқармаси, вилоят ҳўжалар суди раҳбариятига самимий миннатдорчилик билдиради. Уларнинг кўмагига таянган ҳолда газета жамоаси эзгулик йўлидаги одимларини давом эттирмоқда. Чунки ҳали амалга оширилиши лозим бўлган ишлар бисёр.

Алимкул СУЛТОН,
журналист

Шаршара

● НУҚТАИ-НАЗАР

Бугун «Хуқуқ», «Адолат», «Қонун ҳимоясида» сингари тушунчалар ҳаётимизга тобора чуқурроқ кириб бормоқда. «Хуқуқ»ни тор маънода фақат ижтимоий муносабатларни тартибга солувчи қонунлар мажмуи деб тушуниш нотўғри бўлади. Уни фақат қонунбузилишлар ёки жиноятлар билан ҳам боғлаб бўлмайди. Бугун давлатимиз ҳам, жамиятимиз ҳам, барча фуқароларимиз қонун ҳимоясидадир.

МАТБУОТ - ҲАЁТ ОЙНАСИ

Аммо ижтимоий ҳаётда улкан ютуқлар билан бирга иллатлар, ўз ечимини қутаётган муаммолар кўп. Уларнинг аксарияти қабул қилинаётган қонунларнинг маъно-моҳияти ҳамда улар қай даражада ижро қилинаётганлигига боғлиқ. Шу ўринда бир қатра келтирмоқчиман.

— Сенинг кўзгудан фарқинг нима? — сўрашбди ойнадан.

— Кўзгудан одамларга ҳаётнинг аксини кўрсатади, менда эса ҳаёт қандай бўлса, шундайлигича кўринади, — деб жавоб берибди ойна.

Шу маънода матбуот ҳаётнинг барча қувончлари ва ташвишларини ўзига акс эттирувчи, инсонларнинг кундалик ҳаётини ифода этувчи «ойна» бўлиши керак.

Оммавий ахборот воситалари одатда уч хил функцияни бажаради. Биринчидан, кенг оммага ижтимоий жараёнлар, воқеалар, янгиланган тўғрисида маълумот беради. Ҳаётдаги нуқсонлар, «доғлар»ни кўрсатади, танқид қилади. Иккинчидан, шу асосда одамларнинг билими ва тафаккурини, маънавиятини бойитилади. Учинчидан эса, уларга маданий дам олиш учун кўмаклашади.

Жамоатчилик фикрини шакллантиришда ОАВ жуда муҳим ўрин тутди. Биз прокуратура ходимлари ОАВ имкониятларидан тўлиқроқ фойдаланишимиз лозим. Қабул қилинаётган ҳар бир қонун, фармон ва қарорларни халқимизга ўз вақтида етказиб, уларни тушунтириб, шарҳлаб бориш биринчи навбатдаги вазифалардан биридир. Чўқур мулоҳаза юритишга, одамларни оғоҳ этишга қаровчи айрим жиноятлар тўғрисида, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва шарт-шароитлари ҳақида газета саҳифаларида хикоя қилиб бориш фойдадан холи эмас.

Бирон бир қорхона, ташкилот ёки мансабдор шахс томонидан қонун талаблари қай даражада бажарилаётганлиги хусусида ўтказилган текшириш натижалари ўзининг долзарблиги, муҳимлиги жиҳатидан ҳам газета саҳифаларидан ўрин олса, бошқалар учун ибрат бўлади.

Турмушнинг қайси соҳаси бўлмасин, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари қай даражада таъминланаётганлигига, прокуратура органларининг бу борадаги қонунбузилишларини бартараф этиш юзасидан амалга ошираётган ишларига кўпроқ ошқоралик бериш зарурдир.

Самарали фаолият кўрсатаётган прокуратура органлари, ҳудудлар ва соҳаларда самарали меҳнат қилаётган орган ходимлар тўғрисида мақола ва очерклар бериб боришса, бу, аввало, рағбатлантирувчи кўча эга бўлади. Ана шу вазифалар юқори профессионал савияда, ҳиссонан, реал ҳаётга асосланиб бажарилса, матбуот, албатта, одамлар қалбидан ўрин олади, уларнинг ҳурматида сазовор бўлади.

Мирзохид ОБИДОВ,
Республика Бош прокуратурасининг бошқарма бошлиғи,
адлия маслаҳатчиси

● ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

Нопок йўл билан қўлга киритилган бойлик ҳеч кимга вафо қилмаган. Аксинча, нафақат ўша одамнинг ўзига, балки унинг оила аъзоларига, ақинларига қулфат келтирган. Афсуски, айрим одамлар била туриб ана шу йўлни ихтиёр этадилар.

ТУНГИ

Ёш бўлишга қарамай, Азамат Раҳимбоев меҳнат қилиб, ҳалол пул топиш ўрнига енгил-елли йўллар билан текин даромад ортириш пайида бўлди. Ана шу мақсадда ўғирликнинг қайси тури билан шугулланиш ҳақида узоқ ўйлади. Ниҳоят фуқароларнинг хонадонларига кириб майда нарсаларни ўғирлагандан кўра, чорва хайвонларини ўғирлаш осон, деган фикрга келди. Негаки, бунинг учун яшаш жойларининг эшик, ромларини бузиб кириш шарт эмас. Бунинг устига бир бош қорамолни бозорга олиб чиқиб сотилса, фалон сўм пул бўлади.

Бу ҳаёллар Азаматга тинчлик бермай қўйди. Ниҳоят ўз режасини амалга оширишга киришди. Ярим тунда Наманган шаҳрида яшовчи Х.Иўлдошев хонадони олдида пайдо бўлди. Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай ховлидан икки бош қорамолни етаклаб чиқди. Бирок қўчага қичқач, чорва хайвонлари ётсираб ўзларини турли томонга уришди ва Азаматнинг қўлидан қичиб қочиб кетди.

Азамат бу ишда шерик бўлиши керак экан, деган фикрга келди ва ўзига ҳамтовоқ ахтара бошлади. Бу юмуш қийин кечмади. Ҳеч қарерда ишламай юрган Ё.Азизов ва Б.Ҳайдаров унинг тўғрисидаги йиғилар бўлиб чиқди. Улар тезда тил топишиб, ўзларича бир гуруҳ бўлишди. Гуруҳ дастлаб Янгикўрган туманидаги Чоштепа маҳалласида истиқомат қилувчи О.Абдуллаев хонадонини мўлжалга олишди. Тун ярмидан оғиб, ҳамма уйкуга кетганда, улар О.Абдуллаевнинг хонадонидан бир бош қорамолни етаклаб чиқди. Тонг саҳарда қўшни Чортоқ тумани мол бозорига етиб келиб, ўғирлик молни арзон гаровга сотиб юборишди. Ҳамтовоқлар пулни ўзаро тақсимлаб олишга ишталарини янада очилиб кетди.

Жиноий гуруҳ аъзолари бундай мўмай даромад келиб турган пайтда вақтни бой бермаслик керак, дея янги ўғирлик режасини тузишда ва эртаси кунёқ қрим тунда ана овга чиқди. Бу гал улар Наманган шаҳар Оромқоҳ қўчасида жойлашган «Наманганвилоятгаз»

«Андижон» акциядорлик жамиятини олиб кўрайлик. Корхона қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга ихтисослашган. Жамият бошқаруви ўтган йил мобайнида 14 та корхонага олдиндан 15 фоизлик тўловни ҳисоб рақамига туширтмасдан 77 миллион сўмлик маҳсулотларни «иньом» қилиб юборган. 2000 йил октябрь ойида эса Россия Федерациясидаги «Российские славяне» ҳусусий корхонасига 61,5 минг АҚШ доллари миқдоридида қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етказиб бериб, чапак қилиб қолаверган. Жўнатилган маҳсулот ҳаққини шу кунгача ундириб олмаган. Бир ярим йил мобайнида ҳам дебитор қарзларини ундириш чораларини кўрмаган.

Вилоят «Мевасабзавот» бирлашмасининг мансабдор шахслари «Андижон» акционерлик жамиятидаги ҳамкасбларидан ҳам «хотамтойроқ»лиги текшириш мобайнида юзага қалқиб чиқди. Бирлашма 1999 йил сентябрь ойида «Сельхозпродукция» Россия-Ўзбекистон қўшма корхонаси билан тўзилган шартномага асосан 41 миллион сўмлик қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етказиб берган. Текшириш кунгача маҳсулот ҳаққининг 75 минг АҚШ доллари ёки 14,3 миллион сўми ундирилган, холос. Қолган дебитор қарзларини ундириш учун бирлашма раҳбарлари қонунда назарда тутилган чора-тадбирларни кўришмаган. Ҳўжалик судига даъво аризаси киритишмаган. Бунинг оқибатида бирлашма молиявий-иқтисодий ночор аҳволга тушиб қолди. Давлат манфаатларига ҳам жуда кўп миқдорда зарар етказилди. Бирлашмадаги мансабдор шахсларнинг бу «хотиржамлигини» нима билан изоҳлаш мумкин? Балки, бунинг учун жиний жавобгарлик кўзда тутилганлиги биланганди. «Мендан кетгунча, эгасига етгунча» кайфиятида юрмасмидилар. Қонунда мuddати ўтган дебитор қарздорлиқни ундириб олишни пайсалга солган моддий жавобгар мансабдор шахсларга нисбатан жиний жавобгарлик кўзда тутилган. Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари бундан ҳулоса чиқариб, қарзни ундиришининг қонуний чораларини кўришга одатланишлари лозим.

«Андижон» таъмиркурилиш ҳисдорлик жамияти Андижон шаҳридаги тиббиёт коллежи ҳамда бошқармасига қарашли сикатҳо ҳовлисигади Ориф Иминовнинг новвосни кўз остига олишди. Ярим туңда сикатҳо панкарасини бузиб 550 минг сўмлик новвосни ўғирлаб чиқиб кетишди. Уни Тўрақўрғон туманидаги «Шаҳан» мол бозорига олиб бориб 150 минг сўмга пуллаб юборишди.

Бели оғримгани нон ейишини кўр, деганларидек, енгил-елпи топишган пулнинг ҳам кетиши осон бўлади. Азамат бошлиқ жиний гуруҳ аъзоларининг икки кун ичида топан мўмай даромадлари бор-йўғи бир ҳафтага етди, холос.

2001 йил 25 ноябрга ўтар кечаси улар Янгиқўрғон туманидаги «Иттифок» маҳалласида яшовчи С.Тожибоевнинг бир бош сизирини ўғирлаб чиқиди. Бундан ҳам «Шаҳан» мол бозорига олиб бориб 107 минг сўмга сотишди ва бу пулни ҳам ўзаро бўлишиб олишди.

Жиний гуруҳ ўз фаолиятини кенгайтириб бориш мақсадида янги-янги режалар тузди. Ҳамма иш хамридан қил суғирганида қўчаётганидан улар мамун эдилар. Уч хамтовқ воғга етмаган Ж.Тўрабоевни ҳам жиноят йўлига бошлаб, ўзларига шерик қилиб олишди. Улар ўз доирасини кенгайтириб, фаолиятларини давом эттиришга киришди. Кўза кунда эмас, кунда синади, деганларидек, уларнинг бу гали

Тўлов интизомми

● ПРОКУРОР НАЗОРАТИ

шахсларга нисбатан маъмурий чоралар кўрилди.

Дебитор қарздорлик ўз навбатида кредитор қарздорлигининг ўрнини қоплашга тўқсинлик қилди. Бу битта халқанинг занжирла-

Вилоятдаги корхона ва ташкилотларда ўзаро ҳисоб-китобларнинг ўз вақтида ўтказилишини, тўлов интизомига риоя этилишини таъминлаш мақсадида доимий прокурорлик назоратини йўлга қўйди. Статистик маълумотларга қараганда ҳамма ишлар бинойидек, аммо аниқланишича, 2002 йилнинг 1 апрель ҳолатига кўра вилоятда умумий дебитор қарздорлик 3,1 миллиард сўмни, кредитор қарздорлик 6,7 миллиард сўмни ташкил этган. Мuddати ўтиб кетган қарздорлар умуман қайд этилмаган. Аслида-чи? Маълумотларни олиш йўли билан таҳлил қилганимизда, бир қатор корхона ва ташкилотларда мuddати ўтиб кетган дебитор ва кредитор қарздорлиқни йиллар мобайнида статистика идораларига тақдим этишмагани, кўзбўямачилик билан шўғулланишгани аниқланди.

Бобур номли театр қурилишида катта ҳажмда иш бажарган эди. Жамият бошқаруви бу иш учун салкам 57 миллион сўмлик мuddати ўтиб кетган дебитор қарздорлиқни ундириш билан астойдил шўғулланмаган. Қарздор билан муросасозлик қилиб келган.

«Андижон» вилоятсўвқурилиш бирлашмасига қарашли 3-қурилиш-монтаж бошқармаси акциядорлик жамиятида ҳам тўлов интизоми бузилиб, дебитор қарздорлиқнинг мuddати ўтиб кетишига йўл қўйилган. Текшириш кунда ушбу жамиятнинг салкам 45 миллион сўмлик дебитор қарздорлиғи бўлиб, шундан 7 миллион сўмининг тўлов мuddати ўтказиб юборилган. Юқорида келтирилган ҳар иккала акциядорлик жамиятларида мuddати ўтган дебитор қарздорлиқлари қонунда белгиланган 90 кунлик мuddат ичида ундириб олиш бўйича етарли чоралар кўрилмаганлиги, аён бўлди. «Андижон» таъмиркурилиш ва 3-қурилиш-монтаж бошқармаси акциядорлик жамияти бароридан келмади. А.Раҳимбоев, А.Азизов, Б.Хайдаров, Ж.Тўрабоев навбатдаги ўғирликни амалга ошириш учун Наманган шаҳрида, яшовчи М.Ибрагимов ҳовлисига келишди. Ё.Азизов чакқонлик билан девордан ошиб тушиб, ичкаридан дарвозани очди. Шунанг кутиб

миятларининг раислари А.Абдухалилов ва Т.Аҳмедовлар, бош ҳисобчилари М.Раҳматов ва Р.Абдухалимовлар маъмурий жавобгарликка тортилди.

Ҳудди шунингдек, «Асакашароб-савдо» базиси, Қўрғонтепа тумани автомобиль йўллар бошқармасида ҳам юқоридаги каби қонунбузилиш ҳолатлари аниқланиб мансабдор

ИЗДАН ЧИҚҚАН КОРХОНА ТАНАЗЗУЛГА ЮЗ ТУТАДИ

ридан бири узилиши билан корхона, ташкилотларнинг иқтисоди ортга кетади. Олдинда турган янги ишлар ва режаларни амалга оширишда ўзаро ҳисоб-китоб имкониятларини чеклаб қўяди, иш ҳажми камайишига олиб боради. Корхона молиявий ночор аҳволга тушиб, ишчи-хизматчиларнинг маошларини тўлашга ҳам маблағ топишмай, яна бир қонунбузилиш ҳолатини келтириб чиқаради. Бунга Ҳўжабод пахта тозалаш акциядорлик жамиятини мисол қилиб келтириш мумкин. Жамият мансабдор шахсларининг ўз вазифаларига соувққонлик билан қарашлари оқибатида жами 102,3 миллион сўм дебитор қарзидан 34,9 миллион сўмини, 452,9 миллион сўм кредитор

қарздан 320 миллион сўмининг тўлов мuddатларини ўтказиб юборганлар. Бунинг оқибатида акциядорлик жамиятида ишчи хизматчиларга бир неча ойлаб иш ҳақи тўланмаган, иш ҳақидан қарздорлик 20,3 миллион сўмга етган. Ушбу ҳолат бўйича Ҳўжабод туман прокуратураси пахта тозалаш акциядорлик жамияти мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши қўзғатди.

Вилоят прокуратураси органлари тўлов интизомининг мустаҳкамлашга оид қонунлар ижроси юзасидан етти ўтказган текширишларида 2002 йилнинг биринчи чорағида қонунбузилишларни бартараф этиш юзасидан тегишли қонуний чоралар қўрилди. Жиддий қонунбузарлик ҳолатлари юзасидан 5 та жиноят иши қўзғатилди. 259 минг сўм зарар айбдорлардан ихтиёрий ундирилди. Судларга 50 миллион сўмни ундириш ҳақида 35 та аризалар киритилди.

Тўлов интизомининг издан чиқиши корхонанинг таназзулига, банкрот ҳолатига тушишига сабаб бўлади. Бунга қўллаб мисоллар келтириш мумкин. Бундан фақат корхона жамоаси эмас, давлат, жамият катта зарар кўради. Яхлит иқтисодий тизимдаги ҳар қандай узилиш, мамлакат иқтисодий ривожланиши, жамият тараққиётини секинлаштиради. Прокурорлик назорати мансабдор шахсларнинг бу борадаги маъсулиятларини кучайтиришга, қонунбузилиш ҳолатларининг олдини олишга йўналтирилмоқда.

Нурмухаммад ҚУРБОНОВ,
Андижон вилояти
прокурорининг
биринчи ўринбосари

● БИРШИҚОЯТИЗДАН

2001 йил 27 ноябрь кунини ширкат ҳўжалиғида бош пудратчи ҳамда барча мутахассислар иштирокида йиғилиш бўлади. Ушбу йиғилишда Д.Қўчқоров ва Т.Холматовларга деҳқончилик йўналишида фермер ҳўжалиғи ташкил этиш учун 5-бригада ҳудудидан 10,3 гектардан ер ажратиб берилган. Ҳўжалиқнинг бу қарори туман ҳокимининг 2002 йил

Фарғона вилоятидаги ширкат ҳўжалиқларида фермерлар сонин тобора ортиб бормоқда. Албатта, бу қувонарли ҳол. Лекин айрим жойларда фермерларга ер бериш масаласида турли муаммолар келиб чиқмоқда. Й. Охунбоев туманидаги Т.Бобоев номли ширкат ҳўжалиғининг 5-бригадасида ишловчилар номидан Г.Сафарова ана шундай муаммони кўтарган. Унинг мактубидаги сўзларни тасдиқлаб, 20 нафар ишчи имзо қўйишган. Бригада аъзоларининг шикоят йўллашларига сабаб...

УНУМДОР ЕР ТАЛАШ...

8 февралдаги қарори билан тасдиқланган. Лекин бригада аъзолари бундан хабар топишмаган. Фақат иккала фермерга ер ўлчаб беришгачина нималар бўлаётганилигини тушунишган. Ундан кейин эса ёз-ёзлар бошланган.

Бригада аъзолари нима сабабдан иккала фермерга ер берилишдан норози? Нега энди улар айнан фермерларга беришга қарор чиқарилган ерни берилари келмапти? Бу каби саволларга жавоб топиш учун ҳўжалик раҳбарлари ва бригада аъзолари билан уршдик. Бунанг қарангки, ҳамма ишининг бошида турган ҳўжалик раиси А.Солиқов айни кунларда ўз аризасига кўра ишдан бўшаган. Янги раиснинг эса бу ишларга дағли йўқ. Сўраб-суриштиришларимиз давомиди икки фермернинг ери қонуний берилишининг гувоҳи бўлди. Шунданг экан, бригада аъзоларининг эътирозларига не сабаб?

Бригадининг саксон фоиз ишчилари Д.Қўчқоров ва Т.Холматовларга айнан ўша ерлар берилганлигидан норози эканлигини таъкидлашди. Аризачи Гулбаҳор Сафарова эса шундай деди:

— Аслида мен 5-бригадада эмас, 8-бригадада ишлайман. Булаётган ишларга бор-эри, десам бўлар эди. Аммо виждоним қийналиб кетди. Билишимизча, янги ташкил топаётган фермер ҳўжалиқларига унумдорлиги паст, шароити оғирроқ ерлар берилгачи. Мақсад ўша ерларнинг унумдорлигини ошириш, юқори ҳосил олиш. Бизда ундай

бўлмади, 5-бригада аъзолари умуман беҳабар бўлатуриб, икки фермерга бригадининг энг унумдор ерлари бериб юборилди. Шунданг сўнг бригада аъзоларининг эътирозлари кучайди. Майли, уларга ер берилмасин эмас, берилсин, аммо ўша биз талаб қилаётган унумдорлиги паст ерлардан берилсин. Улар меҳнат қилиб, ўша жойни обод қилишсин. Талабимиз шу, бу масалада ҳўжалик раҳбарларига, туман ҳокимлигига мурожаат қилдик. Лекин ҳал бўлмади. «Судга учрашинглар» дейишмоқда.

Мен бир нарсасига сира тушунолмадим. Д.Қўчқоров ва Т.Холматовларга ер беришда бригада аъзоларининг розилиги сўралмади. Жавобгарлигидан қўрқидимми, ер берилгач, уйма-уй юришиб, «ер беришга рози бўлаверинглар» деб аъзоларга қўл қўйдириб чиқиди. Мен ҳам ўзим ишлайётган бригададан фермер бўлиб, ер олиш учун ариза ёзсам, ҳўжалиқнинг умумий йиғилишида овозга қўйишиб, ҳўжалик ишчиларидан розилик сўрашдим. Менимча, Д.Қўчқоров ва Т.Холматовларга ҳам ер берилишидан олдин ҳудди шундай розичилик сўралганда бундай ҳолат юзага келмасмиди.

— Иккала фермерга ер берилгач, — дейди суҳбатимизга қўшилган Олимаҳон Мирзаева, — «ўша ерда кимлар ишлаган бўлса, фермер ҳўжалиғига аъзо қилиб оласизлар», деб ҳўжалик раҳбарлари айтишган эди. Бизлар сажиз киши Тўлқинжоннинг ерида аввал ишлаб

келган эдик. Шунча гаплардан кейин ҳам у бизни фермер ҳўжалиғига аъзо қилиб олмади. Шунинг учун ачча сарсон бўлдик. Менинг фикрим ҳам шу: уларнинг ерлари бригадага қайтарилсин. Керак бўлса, унумдорлиги паст жойларда ишлаб ўша ерларни гуркиратишсин.

Бригада аъзоларининг кўпчилиги шу фикрда. Ҳа, бригададаги, кичкинагина Қизилтепа қишлоғидаги моҳоралар иккала фермерга ер берилгач бошланди. Ҳозирда шу ернинг орқасидан қишлоқдаги одамлар икки гуруҳга бўлинган. Бир-бири билан тескари. Шу ўринда, нега фермерга ер беришдан олдин етти ўлчаб бир кесилмади, нега бу ишларнинг оқибати йўлаб қўрилмади, деган ҳақли савол турғилади. Аслида бундай муҳитнинг юзага келишига ким сабабчи? Ўйламай нетмай ерни берган ҳўжалик раҳбарларими? Еки фермерларми? Охунбоев тумани Т.Бобоев номили жамоа ҳўжалиғининг 5-бригада аъзолари Д.Қўчқоров ва Т.Холматовларга фермер ҳўжалиғи ташкил этиш учун берилган унумдор ерларни қайтариб олишда газетадан ёрдам сурашган. Ҳокимлик қарорини бекор қилиш, фермерлардан ерни олиб бериш тахририят ваколатига кирмади. Бригада аъзолари ушбу масалада фикаролик судига мурожаат қилсалар, албатта, бугунги кунда юзага келган бу муаммо қонуний ҳал бўлади.

Ё.ҚОСИМОВА,
журналист

турган шериклари ҳовли этағидаги молхонага йўл олди ва у ердан бир бош қорамолни етаклаб чиқиди. Бирок дарвозадан кўчага чиққан, уларнинг рўпарасида «Иттифок» маҳалла фуқаролар йиғини раиси ва маҳалла побонлари пайдо бўлишиб, йўлни тўсишди. Шунданг қилиб, жиний гуруҳ аъзоларининг барчаси жиноят устида қўлга олиниб ҳўқуқни муҳофаза қилиш идораларига топширилди.

Наманган шаҳар суди жиний гуруҳ фаолиятига тегишли баҳо берди.

ШУХРАТ АБДУЛЛАЕВ,
Наманган шаҳар прокурорининг
ўринбосари

Она, сизнинг азобларингиздан тўйдим, қалбимга тигдай санчиладиган сўзларингиз жонимдан тўйдирди. Сизнинг «агар сен ўлсанг бир етим кам», деган гапингиз қаттиқ таъсир қилди. Сендан бошқа учта етим бор, шуларнинг ўзи этади менга дедингиз. Она, ёдингизда бўлсин, менга берган азобларингизни укаларимга берманг.

Отажон, сизни яхши кўраман. Сизни ҳам азобга қўядиган бўлдим. Онам билан жанжаллашманглар. Илтимос дил дардларим ёзилган дафтаримни ўзим билан бирга кўминглар...

Суд. Суднинг қора курсисиди боши эгик жиноятчи ўтирибди. Сочлари тўзиган, қовоқлари йиғидан шунчалик шишиб кетганки, ҳатто судда қатнашаётган қариндошлари уни танимай қоладигандек.

Йўқ, бу галги судланувчи ўғри эмас, гиёҳванд ҳам эмас, у ўзи жиноят қилиб, эгнига мотам либосини кийган она эди.

Суд эса фарзандининг увологи қолган онанинг пушаймонлигини, оиласида болалари қаровсиз қолаётганини ҳисобга олиб жазони енгиллаштирди.

Судланувчи эса... Бу унинг қалбига қувонч бахш этолмасди. Қизи қолдирган бир энлик хатга ҳар сафар кўзи тушганда юраги қуяди.

Бу хат суд жараёнида қатнашган бегоналарнинг юрагига оғриқ бўлиб қирди.

Бугун суд бўлди... Ох, онажон, мен жудаям безовта эдим, сизни суд курсисиди кўрдим, мен озор чекдим. Мен сизнинг ёнгинангизда ўлтирдим. Кўз ёшларингизни артмоқчи бўлдим-у, лекин ўзим ҳам йиғладим. Сизга ачиниб йиғладим. Хўнграб-хўнграб йиғладим, бироқ сиз эшитмадингиз, менимча отам эшитди ноламини. Такрор ва такрор «қизгинам, она қизим», деганларида мени кўряптилар, деб ўйладим. Отамнинг пинжига киргим келди.

Ойи, сиздан ҳар доим бир нарсани сўрагим келарди. Лекин, ботинолмасдим. Чунки, бунақа саволга «қуруқ» жавоб ололмасдим. Ўзвизга яхшигина калтак ёйишим керак эди. Қолаверса, ўзим ҳам бу ҳақда оғиз очгим келмас, тўғрироғи бу ҳақиқатни тан олгим келмас эди-ю, бироқ, савол мени ўртарди: «Ойи, нега, нега бизнинг отамиз жинни, нега у киши жинниҳонада ётибдилар, нега ундай бўлган?» Ҳар доим отамга раҳмим келарди. Ўзимни ҳам. Тенгдошларим нукул менга «отанг жинни, сенам жиннисан» деб масҳара қилишарди. Шунақа пайтларда ич-ичимдан эзилардим, гоҳида отамни ёмон кўриб кетардим. Агар пияниста бўлмаганларида шунақа бўлмасдилар. Барибир уларга раҳмим келарди. Уларда айб йўқ деб ўйлардим. Кейин тенгдошларимнинг ҳаммасини ёмон кўрардим. Лекин... ойи, нега сиз ҳам уларга ўхшаб менга шу гапни айтдингиз. Мен ҳаммасига

ОЗОРИНГИЗДАН ТЎЙДИМ,

чидардим. Калтак ёйишимга ҳам кўникиб қолгандим. Лекин... ойи, мен «сени жинниҳонага ётқизаман» деганингизга чидамадим, чидай олмадим, тушунайсизми? Ойи, ахир сиз билардингиз, мен жинни эмас эдим, лекин бу гапингиз мени ақлдан оздирди, мен жинни бўлдим...

Ойи, эсингиздами, нон билан қандни... биламан, ўша кунни ўзингиз ҳам бир донагина чақмоқ қанд едингиз. Сиз йўғингизда дастурхон атрофига келибмиз-у, укаларим билан нонниям, қандниям паққос тушурарибмиз. Шу даражада очмидик ёки бир-биримиздан қизганиб едикми, билмадим. Укаларим-ку ёш эди-я, мен-чи, билардим сизнинг жаҳлингиз чиқишини, сизга осонмаслигини, қанд тугаб қолса яна олишга пулимиз йўқлигини, ҳамма-ҳаммасини билардим. Билиб туриб қилдим шу ишни. Негадир яна-яна егим келаверди. Гўё бу дунёда қанд тугаб қолаётгандек туюларди. Худди, охириги марта қанд еётгандек эдим гўё.

Мен озгина калтак еб кўчага қочдим. Лекин, укаларимга раҳмим келди. Улар нон билан қандни мендан оз ейишди-ю, бироқ калтакни...

Ўша кунни уйдан қочиб чиқдим-у, дугонаникига бориб ўтирдим. Анчагина ўтириб қолдим. Ойи, айтсам ишонмайсиз. Уларникида гарчи ўзимни очофат қизлардай тутсам-да, унинг ота-онаси мени ҳечам силтамасди. Онасида қанақадир меҳр бор эди. Қизларини эркалашларини кўрганимда ич-ичимдан ҳавас қилардим. Бироқ, юрагим йиғларди, эзиларди. Мен бошқа дунёда яшагим келарди. Лекин, кеч кириши билан, мен яна ўз дунёмга қайтишга мажбур бўлардим, яна калтагу ҳақоратли уямга қайтишга мажбур эдим. Мен ҳар доимгидек калтакка чидардим, аммо ҳақоратга чидолмасдим, ойи.

Ойи, сиз нега менга... нимага ундай дедингиз, ойи? Қандай тилингиз борди. Ахир мен... асли ўзим аҳмоқман-а. Кўчада кўп сандироклардим. Ўйга ҳечам қайтгим келмасди-да. Ойи, мен ўз дунёمنى кўчалардан изладим. Мен ҳеч нарсани тушунмасдим. Ҳаётга сиздек қарамасдим. Мен эртақка ишонардим. Мен қизил елканли, оқ кемада келадиган шахзодани кутардим. Лекин, сиз бир нарсани тушунмас эдингиз ҳечам. Тенгдошларим орасида энг кўримсиз кийинадигани мен эдим. Бунинг устига отам учун тўланадиган шаънини. Менга ким ҳам қарарди. Дугоналаримнинг бари аллақачон севилян. Менинг ҳам ҳавасим келарди-ю уларга, лекин... ойи, нега «бузуқ» деб қойидингиз. Ундан кўра тилка-тилка қилиб чопиб

ташлаганингиз маъқул эди. Мен заҳар ичгандек бўлдим. Лекин заҳарни сипқориб ичсанг бир ёниб бир ўласан, қултум-култум ичсанг, ҳар кун ёнасан-у, ўлмай юраверасан. Мен ҳар кун заҳар ичяпман. Ойи менга кўпроқ заҳар беринг, биратўла ўлай.

Ойи, сиз қаерга кетдингиз? Ахир ўзингиз шунча калтакладингиз, ҳақоратладингиз, шунинг ўзи ётарди-ку. Наҳотки, ўз қизингизни милицияга топширсангиз. Ахир улар нима қилади мени? Нега энди уйга кеч келганим учун милиция тергов қилиши керак? Айтинг, ойи, гапларим ёлгон денг. Милицияхонага кетмагандирсиз, яна қўшниларга мени ёмонлаб, ховурингиздан тушиб қайтиш учун кетгансиз, биламан.

Ойи, яна менга заҳарни оз-оз беряпсиз. Ошхонадаги сирканиям ишлапти, озгина қолдингиз экансиз. Билмадим, бу оғу мени ўз дунёмга олиб кетармикан? Ҳар ҳолда сизнинг азобларингиздан қутуламан. Биласизми, мен отамни яхши кўрардим. Унинг қийналишини хоҳламайяпман. У яна азоб чекадиган бўлди. Менинг эса бошқа иложим йўқ.

Ойи, мен сиздан ҳеч нарсани ўтиниб сўрамаганман, ўзимга шафқат ҳам тиламаяпман. «Сен ўлсанг, бир етим кам», дедингиз. Мен ўлаяпман, бир оғиз сўзингиз учун ўлаяпман, ойи. Лекин, сиздан минг бор ўтинчим, укаларимга озор берманг. Майли, қоринлари тўймасин, устлари юпун бўлсин, лекин шулар меҳрга тўйиб

ўссин, ойижон.

Ойижон, бугун мазор бошида жуда ўқсиб йиғладингиз. Қабримни кучоқлаб йиғладингиз. Гулора қизим, гул қизим, мени кечир, уволингиз қолдим, деб йиғладингиз. Мен совуқ қотган эдим. Ўн олти йил совуқ қотиб яшадим шекилли. Ўн олти йиллик муздан эригандай бўлдим гўё. Кўз ёшларингиз қабрга тушганида эридим. Ойи, мени шунчалар яхши кўрармидингиз? Билганимда ҳечам бундай қилмасдим. Сиз мендан кеңирим сўрадингиз, йўқ, ойижон, сиз мени кечиринг. Менинг тиргим ҳам, ўлим ҳам сизни қуйдирди. Ўз қизини жонидан тўйдириб, ўлимга етаклаган аёл деб сизни суд қилишди. Ҳам айрилиқ, ҳам иснод. Энди сиз озор чекдингиз. Мен яна озор чекдим. Яхшиямки, қонун сизга юмшоқлик қилди. Ойи, мен ҳеч ўйламаган эканман, қамалиб кетсангиз укаларимнинг ҳоли нима кечарди. Отам шу аҳволда бўлса. Ойи, сиз йиғлаб-йиғлаб юпатдингиз. Ўйга бордингиз, укаларим дардингизга малҳам бўлди. Лекин... Ойи, мен йиғлаяпман, мени ҳеч ким юпатмайди. Калтак еганимда уйдан қочиб чиқиб кетардим. Ҳар ёнга кезардим. Аламимни оёғимдан олардим. Энди бу ердан мен... Ойи, мен мутлоқ ёлғизман, мен кўрқаман. Мени бу ерларда ёлғиз қолдирманг, ойижон. Майли, урсангиз ҳам, ҳақоратласангиз ҳам, лекин қани энди яна бағрингизда бўла олсам.

Муқаддас ИСМОИЛОВА,
журналист

2002
FIFA WORLD CUP
KOREA JAPAN

ТУРКИЯДА БАЙРАМ

Истамбул кўчаларидан бирига Туркия терма жамоаси бош мураббийи — Шенол Гунеш номи берилди. Мамлакатдаги иккита кўприкка Хасан Шош ва Умид Давала номлари қўйилиши аввалроқ эълон қилинган эди. Шунингдек, Туркиянинг Бурса, Трабзон, Эскишаҳар шаҳарларида XVII жаҳон чемпионати қаҳрамонлари шарафига ёдгорликлар ўрнатилиши маълум қилинди. Меҳнат вазирилик томонидан терма жамоага 50 миллион доллар миқдорида мукофот ажратилди. Бундан ташқари, Туркияда Шенол Гунеш ва Элхон Мансизга ҳайкал ўрнатилиб, бир қатор футболчиларнинг номлари ўзлари тутилган шаҳарлардаги кўчаларга бериладиган бўлди.

РОНАЛДОГА АТАЛГАН ФИНАЛ

«Агар Германия галаба қозонганида футболга ишқибозлик қилишдан воз кечар эдим».

Бу яқинда кунги финалдан сўнг бир мухлиснинг айтган биринчи гапи. Нима бўлганда ҳам, барибир чиройли, ҳужумкор футбол галаба қозонди.

XVII жаҳон чемпионати финали Роналдога, ҳа, ўша тўрт йилдан бери ушбу кунни интиқ бўлиб кутган, 1998 йили оғир жараҳат олиб, футболдан икки йилга четлашган, кўпчилик эрта хазон бўлди деб ҳисоблаган юлдузга аталган эди. Олти ўйинда биттагина гол ўтказиб юборган Германия, аниқроғи, Оливер Кан шу кунги ўз дарвозасидан иккита тўп олиб чиқди. Иккаласини ҳам Роналдо дарвозага ўйлади!

Ўйиндан сўнг журналистларга интервью берган бразилияликлар бош мураббийи Луис Фелипе Сколари: «Биз галабага лойиқ эдик. Бутун турнир давомида, ҳар бир ўйинда футболчиларимизнинг мақсади бир нуктага жамланди — фақат галаба ва биз голиб чиқдик. Қўллаб-қувватлаганликлар учун барча мухлисларимизга ташаккур билдирман», — деди. Руди Феллер Германия иккинчи ўринни олганлигидан қониқганини, бразилияликлар юқори техникаси ва индивидуал маҳорати туфайли устун келганини, улар ҳақиқатан бутун турнир давомида чиройли ўйин намойиш этишганини таъкидлаб, ўз жамоасининг финалгача етиб келишида Оливер Каннинг хизматлари беқисс эканлигини қайд этди.

«ЖЧ-2002» СОВРИНДОРЛАРИ

1. Бразилия — олтин медаль.
2. Германия — олтин суви юритилган қумуш медаль.
3. Туркия — қумуш медаль.
4. Корея — бронза медаль.

КАН МАҒЛУБИЯТИНИ СЕЗГАН ЭДИ

Германия терма жамоаси сардори финалда ютқазишларини ушбу ўйинга Пьерлуиж Коллина бош ҳакам этиб тайинланганини эшитганида сезганлигини айтган. «1999 йилги Чемпионлар лигаси финалида Коллина ҳакамлик қилган ва менинг «Бавария»-м фантастик равишда «Манчестер Юнайтед»га ютқазган эди. Жаҳон чемпионати саралаш турнирида Германия — Англия ўйинини ҳам у бошқарган ва биз 1:5 ҳисобида шармандали мағлубиятга учраган эдик. Финални у бошқаришни эшитиб, ўйин биз учун яхшилик билан тугамаслигини ҳис қилдим», — дейди жаҳоннинг энг яхши дарвозабони.

РОНАЛДИНЬО «РЕАЛ»ДА ЎЙНАЙДИ

Жаҳон чемпиони — 22 ёшли Роналдиньо билан «Реал» раҳбарлари кизикиб қолишди. «Бу футболчи менга жуда ёқиб қолди», — дейди кироллик клуби президенти Флорентино Перес. — Англияликлар дарвозасига у ғаройиб тўп киритди. Роналдиньонинг ўйини — ҳақиқий спектр. У бизга тўғри келади. Негаки, «Реал»да доимо ҳақиқий футбол артистлари тўп суришган».

Роналдиньо ҳозир Франциянинг «Пари Сен-Жермен» клубига тегишли бўлиб, унинг Мадридга кўчиб ўтиши «Реал»га 38 миллион еврога тушади, деб баҳоланмоқда.

«ЖЧ — 2002»да 1974 йилдан буён ўзгармай келаётган бир «анъана» бузилди. Ушандан буён футболчиларга ЖЧ финал босқичида атлитадан кўп тўп киритиш насиб этмаётган эди. Мазкур чемпионатда Роналдо рақиблари дарвозасини 8 марта ишғол қилиб, бу борадаги кўрсаткични ҳам янгилаб қўйди.

«ЖЧ — 2002»нинг ўтган чемпионатдан яна бир фарқли жиҳати дарвозаларга умумий киритилган голлар сони ҳам ўсган. Яъни, Францияда ўтказилган чемпионатда дарвозаларга жами 151 та гол киритилган бўлса, бу галги биринчиликда дарвозабонлар ўз дарвозасидан 161 бор тўп олиб чиқдилар. Бу эса ҳар бир ўйинга ўртача 2,51 тадан гол тўғри келади деганидир.

Жанубий Корея ва Япония ашил майдонларида бўлиб ўтган мусобақада иккита «хет-трек» қайд этилган. Дастлабки турдаёқ германиялик **Мирослав Клозе** Саудия Арабистони термаси дарвозасини уч бор аниқ нишонга олган бўлса, иккинчи «хет-трек» португалиялик **Педру Паулета** номига ёзиб қўйиладиган бўлди.

Шу кунга қадар ўтказилган жаҳон чемпионатларида дарвозаларга киритилган тўплар сони 2000 тага яқинлашиб қолди. «ЖЧ — 2002»да 1900-йўбилей гол италиялик ҳужумчи **Кристиан Вьери** томонидан Жанубий Корея терма жамоаси билан ўтказилган нимчорак финалда киритилди.

РАҚАМЛАР СЎЙЛАЙДИ...

Жаҳон чемпионатларининг етмиш икки йиллик тарихида кузатилмаган яна бир эътиборли жиҳат — «ЖЧ — 2002»да рақиб дарвозасига энг тез гол киритилишидир. 3-ўрин учун кечган баҳсда Жанубий Корея терма жамоаси дарвозасига 11-секундаёқ киритилган гол нафақат туркиялик ҳужумчи **Ҳокон Шукур** номи тарих саҳифасига муҳрлади, балки Шенол Гунеш шомирларининг учинчи ўринни эгаллашларини ҳам таъминлади.

«ЖЧ — 2002» ўйинларини 2 млн. 705 минг 197 нафар мухлис бевосита стадионларда томоша қилди. Ҳар ўйинда ўртача 42269 тадан. 1998 йили Францияда бу кўрсаткич ўртача 43366 тани ташкил қилган эди.

«ЖЧ-2002»да 1:0 ҳисоби энг кўп — 15 марта қайд қилинди. Чемпионатда жами 13 хил ҳисоб қайд этилиб, улар қуйидаги миқдорни ташкил қилди: 1:1 — 10 марта, 2:0 — 10 марта, 2:1 — 8 марта, 3:1 — 4 марта, 3:2 — 4 марта, 0:0 — 3 марта, 3:0 — 3 марта, 2:2 — 2 марта, 4:0 — 2 марта, 3:3 — 1 марта, 5:2 — 1 марта, 8:0 — 1 марта.

Роналдо ЖЧ финал турнирларида 14 ўйинда 12 тўп киритиб, Пелега тенглашиб олди. Бу борадаги рекорд эса германиялик **Герхард Мюллер**га тегишли — 13 ўйинда 14 гол. 2006 йили 30 ёшга тўлайдиган Роналдо унинг рекордини янгилаш имкониятига эга. Ҳамма гап бразилиялик юлдузнинг навбатдаги чемпионат олдидан жараҳатланмай, ҳозирги формасини сақлаб қолишидадир.

РАМЗИЙ ТЕРМА ЖАМОА

ФИФА «ЖЧ — 2002»нинг рамзий терма жамоасини эълон қилди.

Дарвозабонлар: Оливер Кан (Германия), Рушту Режбер (Туркия).

Ҳимоятчилар: Роберто Карлос (Бразилия), Сал Кэмпбелл (Англия), Фернандо Йерро (Испания), Хон Мюн Бо (Корея), Алпай Ўзлан (Туркия).

Ярим ҳимоятчилар:

Михаэль Баллак (Германия), Клаудио Рейна (АҚШ), Ривалдо (Бразилия), Ю Сан Чу (Корея), Роналдиньо (Бразилия).

Ҳужумчилар:

Роналдо (Бразилия), Эл Хожя Диуф (Сенегал), Хасан Шош (Туркия), Мирослав Клозе (Германия).

Саҳифа материалларини Internet хабарлари асосида Хасан НИШОНОВ тайёрлади.

Жаҳон чемпионати-нинг гуруҳ баҳсларида туркияликлар билан бўлган ўйинда «артистик қобилият»ни намойиш этган Ривалдо 30 июнь кунги нафақат бразилияликлар таркибидаги, балки бутун дунёдаги энг кучли ҳужумчилардан бири эканлигини исботлаб қўйди.

— Демак, менинг омадим бор экан.
— Финал ўйинидан олдин сиз Германия бўладими, Коста-Рика бўладими, ҳар қандай рақибга хурмат билан қарашингизни айтган эдингиз...
— Айнан шунинг учун биз бугун Олтин кубокни қўлга киритдик. Гап Кан хатога йўл қўйганида эмас. Ўйинда рақибдан ҳар жабада устунлик қилдик.
— Сизнингча, «темир» Оливер нега бундай ўйнади?
— Чунки у ҳам сизу биздай одам. Ҳамма хато қилиши мумкин. Буни футбол деб қўйибдилар. Доим керак эмас жойда хато қилиб қўйдим деб ўйлайсан.
— Майдонга тушишдан аввал тўрт йил олдинги финал ўйинини эсладингизми?

РИВАЛДО:

«РОНАЛДО — МЕНИНГ ДЎСТИМ»

— Финалдаги ҳар икки гол бевосита иштирокисизда киритилди: дастлаб сизнинг зарбангиздан кейин Кан ушлаб қоламаган тўпга биринчи бўлиб Роналдо етиб келди. Кейин сиз узатишган тўпни усталик билан шерингизга ўтказиб юбордингиз...

— Шундай улкан галабага эришилгандан сўнг ким гол ургани, ким унга тўп ошириб бергани, ким бор кучини аямай ҳимояда турганининг мутлақо аҳамияти йўқ. Бу кун фақат Роналдо ёки Ривалдо эмас, бутун Бразилия байрам қиладиган кундир.

— Барибир ушбу чемпионатдан сўнг мақтовлару мукофотлар сизга эмас, Роналдога кўпроқ бўлади. Бундан озгина бўлса ҳам афсусланмайсизми?

— Роналдо — менинг дўстим. У мақтовларга лойиқ ўйнади. Унинг муваффақиятидан чин дилдан қувонаман.

— Сиз ўз фароиятингизни порлоқ деб ҳисоблайсизми?

— Асло. Ҳар бир футболчи сингари мен учун ҳам қийин даврлар бўлган. Атланта олимпиадасидан сўнг менга муваффақиятсизлиқнинг ягона сабабчиси сифатида қарашди. Бир йил мобайнида Загало мени термага қақирмади. Ушбу чемпионат олдидан ҳам ҳеч ким менга командадаги ўрнимни кафолатламаган эди. Кўпчилик таркибга киришимга шубҳа билан қарарди. Бироқ Роналдонинг «йикитган» жараҳатлар менга «ёпиша олмади».

— Буни нима билан изоҳлайсиз?

— Мен ичмайман, чекмайман ва машғулотларда кўп тер тўқаман.

— Бундай сўзларни бошқа қўллаб футболчиларнинг ҳам озидан эшитиш мумкин...

— Биз хатоларимизни такрорламадик. Бутун турнир давомида бизга муваффақият келтирган ўйинимиздан чекинмадик. Францияда олинган саёбк бизга фойда берди.

— Галабангизни кимга бағишладингиз?

— Отамга. Ўн етти яшарлигимда у вафот этган. Барча муваффақиятларимни унга бағишлайман.

— Ушбу жаҳон чемпионати сиз учун охиригиси эканлиги ҳақида эълон қилгансиз. Бугунги муваффақиятдан сўнг қайта ўйлаб кўрмайсизми?

— Ақсинча. ЖЧдаги қатнашувимни мен бугун бутун умр орзу қилганимдек яқунламоқдаман. 49 ёшгача футбол ўйнаш ниятим йўқ. Икки-уч йил ўйнайман-да, кейин оилам билан тинчгина аяшайман.

— Қачондир фаолиятингизни Япония майдонларида тугатишни хошладингиз ҳақида айтган эдингиз...

— Омон бўлсан кўраминиз. Ҳар ҳолда ушбу жаҳон чемпионатидан сўнг кўнчақар мамлакатни севмасликка ҳеч қандай асосим йўқ...

ЖЧ — 2002 ТЎПУРАРЛАРИ

- 8 — Роналдо (Бразилия).
- 5 — Ривалдо (Бразилия), Мирослав Клозе (Германия).
- 4 — Йон Даль Томассон (Дания), Кристиан Вьери (Италия).
- 3 — Марк Вильмотс (Бельгия), Педру Паулета (Португалия), Пап Буба Диоп (Сенегал), Элхон Мансиз (Туркия), Робби Кин (Ирландия), Михаэль Баллак (Германия), Фернандо Мориентес ва Раул Гонсалес (Испания) ҳам — Испания), Хенрик Ларссон (Швеция).

● ГУРУНГ

Довуд МАДИЕВ — 1952 йилда Касби туманида туғилган. Кашқадарё вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси. Ижодкор. Оилали. Беш нафар фарзанди бор.

ПРОКУРОР — ҚОНУН ҲИМОЯЧИСИ

— Довуд ака, прокурор бўлишни ёшлардан орзу қилган бўлсангиз керак...

— Болаликдаги орзу ранг-баранг бўлади. Лекин меники ягона бўлган. Туманимизда Жамол Саидхонов деган прокурор бор эди. Болалигимдан шу кишига ўхшашни жуда истардим. Чунки Жамол акани туманимизда катта-ю кичик жуда ҳурмат қилишарди, мен ҳам у кишидек эҳтиромга сазовор инсон бўлишни жуда истардим. Кейин озгина ноҳақликка ҳам чидай олмадим. Унга қарши курашим ва ўзимча ҳақиқат ўрнатгим келарди. Мана шу икки ҳолат прокурор бўлишимга сабаб бўлгандир, эҳтимол.

— Инсон қаби ва табиати тушунишда шор ва ёзувчиларнинг олдига тушадигани бўлмайди. Ижодкорлик ҳуқуқшунослик фаолиятингиз давомида анча қўл келса

керак. Шундай эмасми?

— Шундай деса ҳам бўлади. Лекин қийнайдиган тарафлари ҳам йўқ эмас. Масалан, мен жиноятчилар томонидан жароҳат етказилган жабрланувчини кўрсам, ўзимни ҳам худди унга ўхшаб жароҳатлангандек сезаман. Бу мени жуда қийнайди, ишимга ҳам салбий таъсир кўрсатади.

Яхши томони эса ҳар қандай ҳолатда жиноятчини ҳам, жабрланувчини ҳам тушунишга ҳаракат қиламан. Бу вазиятга чуқурроқ ёндошишимга ёрдам беради.

— Ҳуқуқшунослик ва шешрият ўртасидаги жиҳдий тафовут нимада?

— Сўзда. Унинг такрорланиб келиши ва бир неча маънони англатиши шешриятни безайди. Аммо бундай ҳолатларни қонунчилик кўтармайди. Қонунда ҳеч қачон икки

хил маъно англатилмаслиги керак.

— Касб вақт ўтиши билан инсон табиатида таъсир этиши мумкинми?

— Албатта. Тасаввурқилинг, битта кўзичоқ турибди. Унинг гўзаллигини кўриб, санъаткор силаб қўйса, қассоб дарров қанча тош босишини чамалашга тушади. Бу касбнинг таъсирида. Мен ҳам касбим ту-

файли босиқликни, ҳиссиётимни жиловлаб туришни ўргандим.

— Сизнингча, ҳуқуқий мавзуда ёзиш осонми?

— Бу мавзуда ёзиш учун аввало ҳуқуқий соҳани чуқур билмоқ керак. Агар акси бўлса ёзилган мақола савё ва ишонарсиз чиқиши мумкин. Ҳар қандай журналист ҳуқуқий билимга эга бўлиши мумкин. Бунинг мураккаб томони йўқ. Қонунларни яхши ўргана олган журналист албатта бу мавзуда бемалол қалам тебрат олади.

— Шу мавзуда ёздиган қайси журналистларни маъза қилиб ўқийсиз?

— Мурод Калонхонни. Чунки ёзганда шу соҳага қариб кета олади, кишини ишонтира билади. Одамларнинг ички дунёсини яхши ёрита олиши менга жуда ёқади.

— Нима деб ўйлайсиз, сиз ижод-

кор сифатида кўпроқ халққа фойдалиги тегиши мумкинми ёки прокурор сифатида?

— Менимча ҳар иккаласи қўшилганда. Ҳуқуқ соҳасида тўплаган билим ва тажриба, суд жараёнидаги воқеа-ҳодисалар ижод қилишимда анча қўл келиши мумкин.

— Ҳуқуқий нашрлар фаолияти ҳақидаги фикрингиз қандай?

— Ижобий. Аммо бу нашрларда

ишлайдиган журналистлар масъулиятни чуқур ҳис этмоқлари лозим. Чунки ҳуқуқий газеталарни кўпчилик қизиқиб ўқийди. Кишиларнинг ҳуқуқий онгини ошириш, қонунчилик ва ундаги муаммоларни ёритишда бундай нашрларнинг роли бекиёс. Ҳуқуқий демократик жамият қуриш учун аввало ҳуқуқ тарғиботини яхши йўлга қўймоқ лозим. Тарғибот учун одамларга энг яхши таъсир этадиган восита эса бу газета. Шундай экан бугун бизга замон билан ҳамнафас турадиган ҳуқуқий нашрлар жуда керак.

— Журналистларга талабларингиз?

— Халқ — буюк куч эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Бирон касб эгаси халқдан айри яшай олмайд. Журналист эса доимо халқ билан бирга. Истагим, қадамидан ўт чақнай-диган, қалами ўткир журналистлар кўпайсин. Халқ манфаати йўлида елиб-югурадиган қаламкашларни ўтган касб байрами билан кутлар эканман, уларга ижодий баркамоллик тилаб қоламан.

Сўхбатдош:

Гулрух ЁРМАТОВА

Донишлар емишки...

Яхши фазилат кишини саодатга етказувчи бирдан-бир воситадир.

Виждон яхшиликни ёмонликдан ажратувчи қозидир.

Машаққатсиз келган роҳат тўзсиз ошга ўхшайди.

Ибодатларнинг энг мақбули одамларга яхшилик қилишдир.

Отанг эрдир, сен ҳам эрдек қилиқ қил.

Ёмонлик айлаганга яхшилик қил.

Агар марди дурустсан, ҳужраи дила посбони бўл.

Ёмоннинг яхшиси бўлганча, яхшининг ёмони бўл.

Фафлат уйқусидан уйғон, гар тилар бўлсанг мурод,

Ким, етар мақсадга ҳар ким, бўлса ул бедорроқ.

Ўзгалар қадрини бил, эй муҳтарам,

Токи билгилар сенинг қадрингни ҳам.

(«Ҳикматнома»дан)

ВАЛИ КАБИРОВИЧ ҚОСИМОВ

Ажойиб инсон, сеvimли устоз, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист, 3-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси Вали Кабирович Қосимовни бешафқат ўлим 75 ёшида орамиздан олиб кетди.

В.Қосимов 1928 йилда Тошкент вилоятининг Ўртачирчиқ туманида дунёга келди. 1952 йилда Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетини муваффақиятли тугаллаб, меҳнат фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида катта тафтишчиликдан бошлади. 1954-56 йилларда Сурхондарё вилояти Адлия бошқармаси бошлиғи бўлиб ишлади. 1956-60 йилларда эса мазкур вилоятнинг Ангор тумани Ижроия қўмитаси раиси, 1960-64 йилларда Ангор, Термиз туманлари партия қўмитасининг биринчи котиби лавозимларида меҳнат қилди.

В.Қосимов 1964-96 йиллар давомида Сурхондарё, Сирдарё вилоятлари прокурорлари, Ўзбекистон Республикаси прокуратурасида бўлиб прокурори, Умумий назорат бўлими бошлиғи, ҳайъат аъзоси, Ўзбекистон Республикаси Ка-

саба уюшмалари ҳуқуқий бўлими мудирининг муовини лавозимларида фаолият кўрсатди.

1997 йилда эса В.Қосимовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик судидаги фаолияти бошланди. У Олий ҳўжалик судида 1997 йилдан то умрининг сўнгги кунларигача статистика, таҳлил ва тарғибот бўлимининг бошлиғи, таъкилий-назорат бошқармаси бошлиғи, кадрлар бошқармасининг бошлиғи лавозимларида ишлади.

Суд-ҳуқуқ тизимидаги кўп йиллик фидойи ва самарали меҳнатлари билан В.Қосимов мамлакатимизда қонун устуворлигини таъминлаш, ёш кадрларни тарбиялаш ишларига муносиб ҳисса қўшди.

В.Қосимовнинг фидокорона меҳнати ҳўкуматимиз ҳамда жамоатчилик назаридан четда қолгани йўқ. У «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист» фахрий унвонига, қатор

орденлару
фахрий
ёрликларга
сазovor
бўлди.

В.Қосимов ўзининг бутун

борлигини меҳнатга, ёшлар тарбиясига бағишлади. Қарерда ва ким бўлиб ишлашидан қатъий назар, аввало ўзига нисбатан бўлган талабчанлиги сезилиб турарди. Шу боис ҳам бугун мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида меҳнат қилаётган кўпала ҳуқуқшунос Вали Кабировични устоз сифатида чекиз ҳурмат ва эътироф ила тилга олишарди.

Камтарин инсон, ёшларнинг моҳир мураббийси, истеъдодли ҳуқуқшунос Вали Қосимовнинг ёрқин хотираси калбимизда абадий сақланиб қолажак.

Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди жамоаси

● ФАРОЙИБОТ

Россия ҳахрамони, ХХХ полковниги, синови-учувчи Магомед Толбоев одамнинг космосдан ерга парашютиз сакраши лойиҳасини тақлиф этди.

М.Толбоевнинг сўзларига қараганда, бундай усулни унинг ўзи амалга оширишга тайёр экан.

— Бу сакрашни амалга ошириш учун, — сўзларига изоҳ берди синови-учув-

ФАЛАТИ ЛОЙИҲА

чи, — биринчи навбатда, одам макетидан фойдаланган ҳолда бир қатор дастлабки тадқиқотлар ўтказиш лозим.

Унинг айтишича, турли ҳисоблагичлар ўрнатилган одам макети аэропорт ёрдамида бир километр баландликдан ерга ташланади. Сўнгра стратостат ёрдамида 40-50 километр баландликдан пастга ташланади.

Асбоб-ускуналарнинг кўрсаткичлари ва бошқа натижалар ўрганиб чиқилгач, М. Толбоев космосдан ерга парашютиз сакрамоқчи.

50 ёшли синови-учувчи Россияда дунёда биринчи бўлиб «шиширилади» тан тормоз ускунаси» (ШТУ) ихтиро қилинганлигини баён этди. «Сакровчи» бу ускунани рюкзакка ўхшатиб елкасига осиб олади. Керак пайтда ускуна

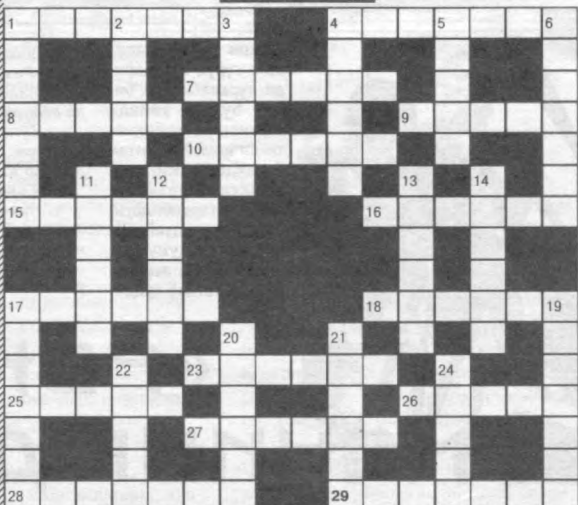
ишга тушиб, сакровчининг охира ерга қўнишини таъминлайди», — деди у.

Синови-учувчининг ҳисоб-китобларига қараганда, одамнинг космосдан парашютиз ерга сакраши лойиҳасини ҳаётга татбиқ этиш учун 2 миллион доллар, аэропорт ва стратостатдан сакраш учун тегишлича 50 минг ва 100 минг доллар маблағ зарур экан.

Сакровчи атмосферанинг юқори қатламларида секундида 8 километр тезлик билан кириб келиши сабабли, унга махсус скафандр кийдириш, елкасига тормозлаш ускунасини рюкзак сингари муштаҳамлаш талаб этилса-да, Толбоев ўз лойиҳасининг амалга ошишига қаттиқ ишонади.

Муниса АБДУРАХМОНОВА тайёрлади

● КРОССВОРД

ЭНИГА: 1. Тозаланган кесма оқ қанд. 4. Қадимги Римда ҳўрматта сазовор бўлган аёл. 7. Гомернинг машҳур асари. 8. Рим папасининг бош қийими. 9. Боғча тарбиячиси. 10. Жанубий Америкада яшовчи тунсимон ҳайвон. 15. Нидерландия пул бирлиги. 16. Пишлюкнинг бир тури. 17. Вино тури. 18. Тропик мева. 23. Ўт олдириш, ёқиш асбоби. 25. Қаршининг тарихий номи. 26. Худонинг қули. 27. Шамолнинг йўналиши ва тезлигини аниқлайдиган асбоб. 28. Туркиянинг 1-президенти. 29. Мураккабгуллар оиласига мансуб истеъмолбоп ўсимлик.

БҮЙИГА: 1. Молнинг бир гўштидан қилинган қовурма. 2. Бирор тушунча ёки фикр ифодаловчи сўзлар бирикмаси. 3. Бир турли тропик ўсимлигининг қўрилган жигар ранг пўстлоғи. 4. Муқаддас шаҳар. 5. Уч минутлик бир қўр олишув вақти. 6. Япониянинг шимолда яшаган элат. 11. Италияда чақа пул. 12. Баланд иншоот. 13. Уйин тури. 14. Сўгдча «Дуо тезроқ муштажоб бўладиган муқаддас жой» маъносини англатувчи Бухоро вилоятдаги қадимги қишлоқ. 17. Ички ёнишли двигателларнинг цилиндрдаги ёнқилини ўт олдириш учун хизмат қиладиган электромангитли асбоб. 19. Шифобахш тансиқ таом. 20. Товуқсимон парранда. 21. Думли қолдуз. 22. Нефть маҳсулоти. 24. Миллий таом тури.

Тузувчи: Т. УМАРОВ

ГАЗЕТАНИНГ ЎТГАН СОНИДА БЕРИЛГАН КРОССВОРД ЖАВОБЛАРИ:

Энига: 5. Камалак. 6. Барилба. 9. Ковалевская. 12. «Ражабий». 13. «Қизалоқ». 14. Модала. 17. Шаббор. 18. Шапато. 19. Офарин. 20. Томоша. 25. Батут. 28. «Хужурот». 29. Қалдима. 30. «Мирзадавалат». 31. Жавдари. 32. Чичекири.

Бўйига: 1. Масштаб. 2. Замонавий. 3. Баладия. 4. Рамезон. 7. Оломок. 8. Ивница. 10. Жавҳарфурш. 11. Бараташвили. 15. Болши. 16. Садок. 21. Зайнаб. 22. Тумхак. 23. Мудофза. 24. Қолибри. 26. Қарабин. 27. Амурдар.

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг ўтган сонидagi тартиб рақами № 28-29 (240) деб эмас, № 27-28 (239), деб тузатиб ўқилсин.

ЎТГАНЛАРИНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН:

«Қонун ҳимоясида» беришган тахририяти жамоаси бадий муҳаррир Гофурхон Алимовга қайнониси **Мавжуда** аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.